

مراسم کوشه گلپین

تهیه و تنظیم: شهرزاد جمالی
پازدهم انسانی
دبيرستان شاهد گل نرجس ارومیه

- در طول تاریخ در ایران به مراسمی برمی خوریم که اغلب جنبه نمایشی داشته و در این نمایش ها از گریم یا صورت‌گردان استفاده می شد، یکی از مراسم سنتی آذربایجان و همدان کوسه برنشستن یا کوسه گردی نام دارد که ریشه آن را در دوران ساسانی یا حتی پیش از آن می توان پیدا کرد.
- نقش اصلی این مراسم را (کوسه) که شخصیتی پیام آور نوروز، شادی، بهار و زندگی دوباره است به عهده دارد و مردم قدم او را برای خود پرشگون میدانند.

این مراسم طی زمان تغیراتی کرده و امروزه در بعضی از نقاط ایران بynam های گوناگون مانند کوسه، کوسا، کوساچوپانان، کوسه گلین و گوسه گلدي اجرا می شود.

اجرا کنندگان این مراسم کوسه، زن کوسه و همراهان هستند و تعداد همراهان در اغلب نقاط متفاوت است به طوری که در بعضی از نقاط دو کوسه و یا دو زن کوسه مشاهده می شود.

- در این نمایش از گریم یا صورت‌گری استفاده می‌شود و اجرای مراسم کوسه گردی توام با رقص و آواز و همیشه همراه با سازچی است.
- در آذربایجان و همدان قدیم نیز هرساله هنگامی که کوه الوند پس از گذراندن روزهای سرد و طاقت فرسای پاییز وزستان باشند صدای پایی بهار، آرام آرام دامنه سپید پوش و پیخ بسته خود را به دامن پرگل طبیعت می‌سپرد و جای زخم سرمای سخت زستان آن را چمن های تازه روییده و سبز بهاری التیام می‌بخشید، این مراسم به اجرا در می‌آمد.

- بر اساس این سنت قدیمی، دست افسانی، پایکوبی و ترانه خوانی کوشه گلین که با جامه ای سرخ، کلاه بو قی و چهره سیاه کرده وزنگوله به پا در خانه ها می رفت از آیین های مردم آذربایجان در آستانه سال نو بوده است و در این آیین آذری ها بخشیدن پول و شیرینی را به نوروز خوان یا کوشه گلین خوش شگون می دانستند.
- کوشه و کوشه زن با ساز و دهل از روستا ها به راه می افتدند و به شهر می آمدند

در این مراسم که یکی از مراسم جالب سنتی در روزهای قبل از عیدبود، کوسه و کوسه زن در نقش زن و شوهر چوپان ظاهر می‌شدند و بازار و دهل از روستاها به راه می‌افتدند و به شهر می‌آمدند.

تمام اندام این دو پوشیده شده بود و فقط دو سوراخ چشم ان و یک سوراخ جلو بینی داشت.

- روی لباس نمایی کوشه تعدادی منگوله دوخته شده بود که به اطراف آویزان بود و چوب بلندی در دست داشت که یاک سرآن بر جسته بود و به آن (قورچنگ) می گفتند.
- زن کوشه نیز روی لباس نمایی خودیک دامن کوتاه از چیت رنگارنگ می پوشید. به این دامن پرچین، (تبان فری) یا به گویش محلی (تومن فری) می گفتند.

- کوسه و زنش با ساز و دهل وارد شهر می شوند و تعدادی بچه ها به دنبال آنها راه می افتادند. آنها به هر خانه ای که در ش باز بود وارد می شدند و معمولاً وارد خانه اعیان و اشراف می شدند در محوطه حیاط شروع به حرکات جالب و خنده دار و رقص و پایی کوبی می کردند.
- صاحب خانه هانیز در حد وسع و طبع خود کمکی نقدی یا جنسی به آنها میدادند. کوسه وزن کوسه همچون حاجی فیروز پیام آوران شادی نوروزی و بهار بودند.

- این آیین بعذار چله کوچک زمستان توسط دونفر از اهالی روستابساز و دهل اجرا می شد که این افراد به درخانه های مردم می رفتند و نوید آمدن بهار را می دادند که مردم هم برای خیرات پایان سال، اقلامی به این دو نفر می دادند و برای آمدن بهار و تمام شدن سختی های زمستان شادی می کردند.
- این مراسم سنتی ایران که کوسه برنشتن یا کوسه گردی نام دارد ریشه آن را دوران ساسانی یا پیش از این خاندان میتوان یافت.

- نقش اصلی این مراسم را (کوسه) که شخصیتی پیام آور نوروز، شادی، بهار و زندگی دوباره است به عهده دارد و مردم قدم او را برای خود پرشگون می دانستند.
- این مراسم در حال حاضر بسیار کمرنگ شده است و در برخی روستا ها اجرا می شود که مهمترین هدف از ثبت معنوی آن احیای این آیین است.

• آنچه مسلم است اینکه ایران و به خصوص استان همدان از زاویه میراث معنوی بسیار غنی است و از جمله میراث معنوی، نمایش های آیینی و سنتی است که برخی از این نمایش ها، نمایش های شادی آور و نشاط بخش هستند که در جشن های مربوط به زندگی شبانی و کشاورزی، از دیرباز تاکنون برگزار می شدند و می شوند و برخی نیز نمایش هایی هستند که در حالات غم و اندوه و سوگواری به اجرا در می آمدند و کماکان نیز اجرا می شوند.

• در هر صورت، در هر یک از این نمایش‌ها، نشانه‌هایی از اعتقادات و باورهای مردم، اسطوره‌ها و آیین‌های مربوط به دفع شر و بلا و بیماری و اهدا هدیه و قربانی دیده می‌شود که ما امروز از آن هابه عنوان میراث معنوی و میراث شفاهی فر هنگ ایرانی نام می‌بریم.

• با این تفاسیر پر واضح است که با توجه به تنوع و جذابیت برخی نمایش‌های آیینی و سنتی، این مراسم برای مطرح شدن در سطح جهانی از ظرفیت خوبی برخوردارند و به لحاظ کنجکاوی هم که شده، توجه هنرمندان و کارشناسان و علاقمندان را به خود جلب می‌کنند.

فلمر و زبانی

1- معنی واژه های زیر را بنویسید.

النیام.....

کوسه گلین.....

2- ساختمان واژه های زیر را مشخص کنید.

گلگون.....

نشاط بخش.....

• قلمرو ادبی

- متن درس را از نوع ادبی بررسی کنید.

فلمرو فکری

- مراسم کوسه گلین در چه زمان از سال و برای چه منظوری اجرا می شود؟
- این مراسم چه حال و هوایی دارد؟
- با توجه به متن شخصیت های موجود را تحلیل نمایید.

با شکر ...

